

Aktualne.cz. - 12.11.2021

Lukáš Valášek

Ústav Akademie věd odvolal manažera. Sedí v institutu podezřelém ze špionáže pro Čínu

Інститут Академії наук звільнив керівника. Його підозрюють у шпигунстві на користь Китаю

Керівництво Інституту філософії Академії наук Чехії звільнило керівника підпорядкованого Центру глобальних досліджень М. Грубця. Він керував незалежними дослідженнями в Китаї. За даними інституту, звільнення є реакцією на роботу Грубця в Інституті Китай-ЦСС та зовнішню співпрацю з аналітиком цього інституту Л. Земанеком, який був засуджений у 2016 р. за розпалювання ненависті до євреїв. Земанек, колишній заступник голови ультраправої Національної демократії виступав на демонстрації на підтримку анексії території України Росією, був спостерігачем за виборами у незнаній Донецькій Народній Республіці, і український уряд ввів санкції проти нього.

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/akademie-ved-marek-hrubec-cina-spionaz/r~6d9e159e43aa11eca7d3ac1f6b220ee8/>

Vedení Filosofického ústavu Akademie věd v reakci na zjištění Aktuálně.cz odvolalo šéfa podřízeného Centra globálních studií Marka Hrubce. Ten zastřešoval nezávislé bádání o Číně. Zároveň ale vyplácel z veřejných peněz odsouzeného antisemitu a společně s ním pod hlavičkou prestižní státní instituce pořádal konference o Číně či Rusku. Oba také sedí v čínské organizaci podezříváné ze špionáže.

Napojení vysoce postaveného českého vědce na čínskou komunistickou vládu popsalo Aktuálně.cz ve dvou textech. Na jedné straně Marek Hrubec na Akademii věd zastřešuje nezávislé zkoumání Číny. Na straně druhé sedí v akademické radě organizace China-CEE Institute se sídlem v Budapešti, kterou experti označují za projekt čínských zpravodajců.

Jako reprezentant Akademie věd také pravidelně vystupuje v čínských propagandistických médiích. Peking ho mimo jiné využil k obhajobě zákona, který zvláštním orgánům umožňuje bez soudu, právníka či vědomí rodiny zadržet kohokoliv označeného za korupčníka.

Ted' Hrubec skončil v jedné ze svých funkcí. Vedení Filosofického ústavu Akademie věd, pod které jeho pracoviště spadá, ho v reakci na zjištění Aktuálně.cz odvolalo z postu ředitele Centra globálních studií. To zastřešuje právě i nezávislé bádání o Rusku a Číně.

Důvodem k odvolání jsou pochybnosti o tom, zda jsou Hrubcovy aktivity slučitelné s etikou práce vědeckých pracovníků Akademie věd. "Zejména s povinností dbát za každých okolností na nestrannost a vyváženost bádání, která nesmí být ovlivňována žádnými politickými či jinými tlaky nebo soukromými vztahy," konstatovala mluvčí ústavu Jana Říhová.

Podle vedení ústavu Hrubcovy aktivity vážným způsobem poškozují dobré jméno organizace. "Z tohoto důvodu ředitel ústavu odvolá docenta Hrubce z pozice ředitele Centra globálních studií. Současně Filosofický ústav podá podnět k nezávislému posouzení celého případu etickou komisí Akademie věd," dodala Říhová.

Hrubec na otázky Aktuálně.cz nereagoval, redakci od minulého pondělí neodpověděl ani na dotazy ohledně své spolupráce s institucemi navázanými na čínskou vládu.

Podle vyjádření ústavu je odvolání z funkce reakcí na Hrubcovo působení v China-CEE Institute a externí spolupráci s analytikem tohoto institutu Ladislavem Zemánkem, odsouzeným v roce 2016 za podněcování nenávisti vůči Židům.

Už předtím někdejší místopředseda krajně pravicové Národní demokracie Zemánek vystoupil na demonstraci podporující ruskou anexi území Ukrajiny. "Média nám lžou, protože Rusko je nepřitelem Západu, je zemí, která se brání znásilňování vlastní přirozenosti zvrácenými pokrokařskými výdobytky," řekl v roce 2014.

Následně vyrazil dělat pozorovatele voleb v mezinárodně neuznané Doněcké lidové republice odtržené od Ukrajiny, za což se dostal na stránky Rádía Svobodná Evropa a ukrajinská vláda na něj uvalila sankce. Zemánek naznačoval, že cestu platilo Rusko.

"Hrozí zneužití informací čínskými zpravodajci"

Zemánek pro China-CEE Institute sepisuje svodky o dění v Česku. Sám Hrubec sedí rovnou v akademické radě stejné organizace. Experti přitom varují, že i poskytování zdánlivě neškodných a veřejně dostupných informací může sloužit k ovlivňování evropských akademiků a veřejné debaty o Číně.

"Jde o instituci řízenou politiky pro politické účely. Současný prezident institutu Feng Čung-pching je bývalým viceprezidentem Čínského institutu současných mezinárodních vztahů, což je firma ministerstva státní bezpečnosti, která provádí zpravodajskou činnost mezi akademiky a think-tanky," uvedl Filip Jirouš, analytik organizace Sinopsis, která se dlouhodobě zabývá zkoumáním čínského vlivu.

Informace získané spoluprací s partnery v akademické sféře podle něj s velkou pravděpodobností využívají čínské rozvědky při plánování operací namířených například proti zemím Evropské unie.

O další Hrubcově funkci rozhodne vedení Akademie věd

Hrubec zatím zůstává koordinátorem šestiletého výzkumného programu Globální konflikty a lokální souvislosti, na němž se podílí osm ústavů Akademie věd. Je součástí mezioborového projektu Strategie AV21, jehož cílem je "špičkový výzkum ve veřejném zájmu". Právě pod jeho hlavičkou Hrubec se Zemánkem mohli pořádat některé konference a zkoumali Čínu a Rusko.

O tom, zda mu funkce zůstane, musí rozhodnout vedení Akademie věd. Její předsedkyně Eva Zažimalová už minulý týden prohlásila, že navrhne Hrubcovo odvolání z čela programu zkoumajícího mimo jiné Čínu.

"To, že je v akademické radě China-CEE Institute, se dozvídám od vás. Vnímám to jako velice problematické a v rozporu s etickým kodexem výzkumných pracovníků akademie, který stanovuje, že vědec dodržuje principy nestrannosti a nezávislosti na ideologických a politických tlacích a na zájmech nátlakových skupin," uvedla minulý týden Zažimalová.

Hrubcův konec i v čele programu musí odsouhlasit akademická rada Akademie věd složená ze 17 členů. Nejspíše o tom bude jednat příští týden.

Hrubec následuje svého spolupracovníka Balabána

Vrcholí tak už druhý skandál v nejvyšších patrech české vědy za poslední dva roky, který se týká Číny. V roce 2019 Aktuálně.cz odhalilo, že Hrubcova spolupracovníka z Univerzity Karlovy, šéfa tamního Česko-čínského centra Miloše Balabána, platila více než 1,2 milionů korun čínská ambasáda. Kvůli tomu musel Balabán nejstarší českou univerzitu na počátku roku 2020 opustit.

Balabán čínské vládě fakturoval konference pod záštitou rektora univerzity Tomáše Zimy i výuku předmětu o Nové hedvábné stezce. Na obojím se podílel i Hrubec. Obojí také čelilo kritice části expertů, kteří činnost mužů považovali za přichylnou k Číně.

Proti vlivu Číny na české akademické prostředí dlouhodobě varuje kontrarozvědka BIS. Univerzita Karlova zase ve spolupráci s ministerstvem vnitra po skandálu s financováním Česko-čínského centra vypracovala manuál pro vědce, jak vlivovým operacím cizích mocností čelit. Zásadní téma je to také v USA, Velké Británii či Austrálii.